

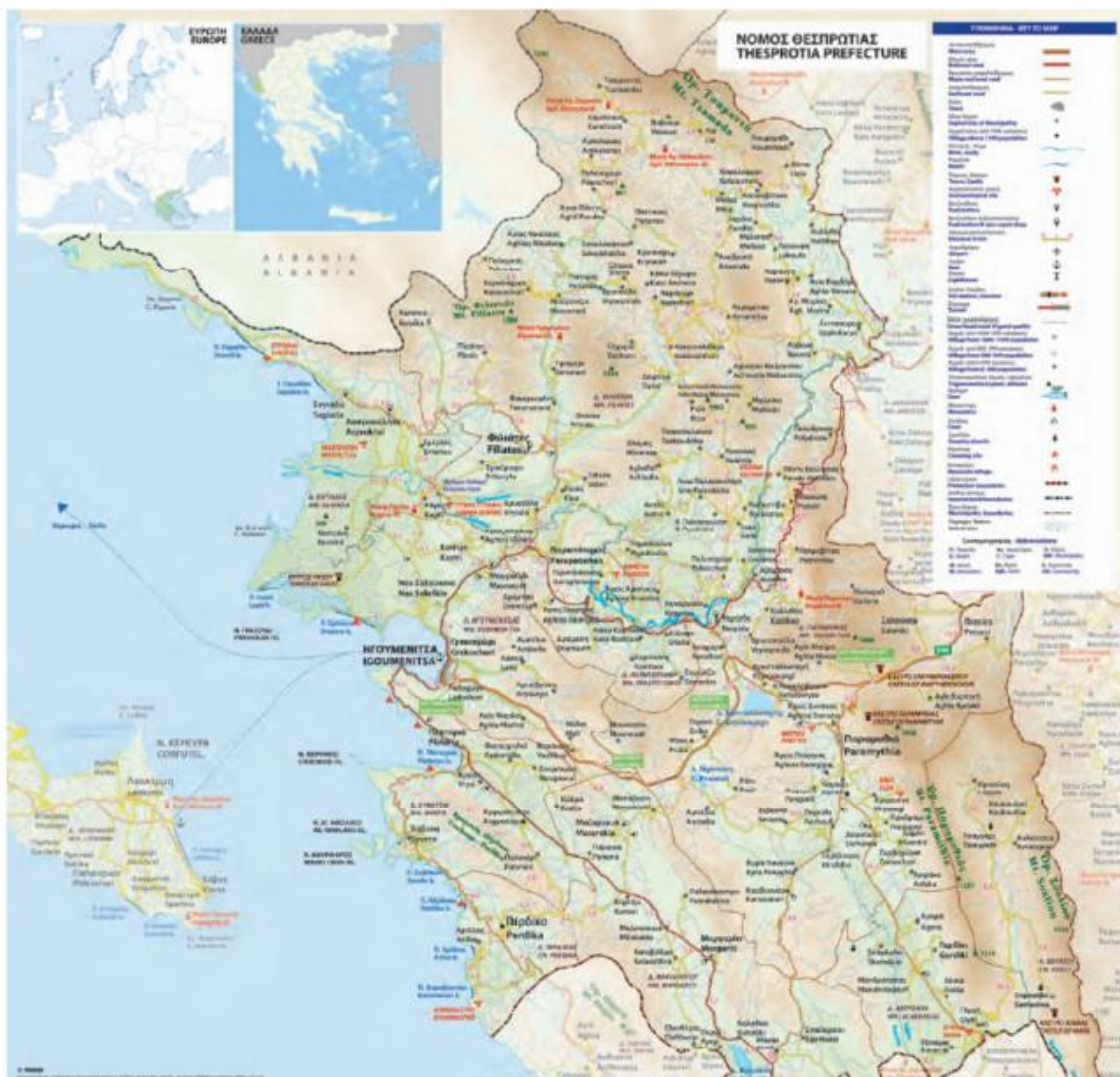
ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑ 2016

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ

Φοιτητής: Γάκης Σταύρος

Εισηγητής: Παπαηλίας Θεόδωρος

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Περίληψη	4
Κεφάλαιο 1	
1.1 Περιφέρειες και Νομοί της Ηπείρου	5
1.2 Η Ιστορία του Νομού Θεσπρωτίας και η Υφιστάμενη Κατάσταση	7
1.3 Φυσικός πλούτος και χαρακτηριστικά του νομού Θεσπρωτίας	8
Κεφάλαιο 2	
2.1 Πρωτογενής τομέας Νομού Θεσπρωτίας	9
2.2 Δευτερογενής τομέας Νομού Θεσπρωτίας	14
2.3 Τριτογενής τομέας Νομού Θεσπρωτίας	20
Κεφάλαιο 3	
3.1 Τεχνικά έργα στον Νομό Θεσπρωτίας	24
3.2 Ο ρόλος του λιμανιού της Ηγουμενίτσας	27
3.3 Νέος λιμένας Ηγουμενίτσας	27
3.4 Κυκλοφοριακή σύνδεση λιμένα Ηγουμενίτσας	29
3.5 Η Εγνατία Οδός	30
Επίλογος	34
Βιβλιογραφία	36

Εισαγωγή

Θεσπρωτία ονομάζεται σήμερα η περιοχή στο βορειοδυτικό άκρο της Ηπείρου, με έκταση 1525 τ.χλμ. και πληθυσμό 46.091 κατοίκους. Ο νομός Θεσπρωτίας βρέχεται στα δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος, προς τα βόρεια συνορεύει με την Αλβανία, προς ανατολικά με το νομό Ιωαννίνων και προς νότια με το νομό Πρέβεζας, στον οποίο εντάχθηκε η Πάργα και η ευρύτερη περιοχή της που αποσπαστήκαν από τη Θεσπρωτία το 1946.

Οι πεδινές περιοχές στα παράλια, οι πεδιάδες που έχουν σχηματιστεί από τις προσχώσεις του Καλαμά και Αχέροντα και στην ενδοχώρα οι κοιλάδες των ίδιων ποταμών και των παραποτάμων τους καλύπτουν μόλις το 5% της συνολικής έκτασης του νομού, καθιστώντας τη Θεσπρωτία μια από τις πλέον ορεινές περιοχές της χώρας μας. Παρόλο που ως εκ τούτου, μεγάλο μέρος των ακτών είναι απότομες, μικροί κόλποι εναλλάσσονται με μεγαλύτερους αποτελώντας το προγεφύρωμα της Ελλάδας προς την Ιταλία.

Στα παράλια και στη χαμηλή ζώνη του εσωτερικού το κλίμα είναι μεσογειακό με ήπιους χειμώνες και θερμά καλοκαίρια, ενώ στην ημιορεινή και ορεινή ενδοχώρα το κλίμα γίνεται ηπειρωτικό. Στον Νομό Θεσπρωτίας πραγματοποιείται σήμερα πολύ μεγάλος αριθμός τεχνικών έργων. Οι πηγές χρηματοδότησης διαφέρουν, όπως και οι προϋπολογισμοί των έργων αυτών, πολλά όμως από αυτά έχουν βαρύνουσα σημασία, όχι μόνον για την τοπική οικονομία, αλλά και για την εθνική, αφού τα οφέλη από την υλοποίησή τους διαχέονται σε πολύ μεγάλη ακτίνα.

Η Εγνατία Οδός και το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας είναι δύο τέτοια χαρακτηριστικά έργα, που αναβαθμίζουν δυναμικά τις υφιστάμενες δομές του Νομού Θεσπρωτίας και της Χώρας γενικότερα, αφού διευκολύνουν την προσπέλαση σε άλλους Νομούς και περιοχές της βόρειας Ελλάδας.

Το συγκριτικό πλεονέκτημα που προσδίδει στον Νομό η γεωγραφική του θέση ως πύλη εισόδου από την Ιταλία, σήμερα αξιοποιείται και θα γίνει μοχλός ραγδαίας ανάπτυξης για την περιοχή. Πολύ μεγάλος αριθμός έργων βρίσκεται σε εξέλιξη και όσων αφορά την ενδοχώρα του Νομού κυρίως από το ΕΠΤΑ και το Νομαρχιακό Πρόγραμμα όπου τα περισσότερα έργα αφορούν οδοποιίες, υποδομές ύδρευσης, εγγειοβελτιωτικά κ.ά.¹

¹ <http://www.thesprotia.gr>, διάσπαρτες πηγές από την Νομαρχία του νομού Θεσπρωτίας

Περίληψη

Η εργασία αναφέρεται στους παράγοντες που βοήθησαν στην ανάπτυξη του Νομού Θεσπρωτίας. Στην της εργασίας περιγράφεται η περιφέρεια και οι νομοί της Ηπείρου και στην συνέχεια επικεντρώνεται στον Νομό Θεσπρωτίας και καταγράφονται ορισμένα ιστορία στοιχεία. Στη συνέχεια περιγράφεται και αναλύονται τα στατιστικά στοιχεία του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής του νομού και οι επιχειρηματικές δραστηριότητές του, τα οποία μας βοηθούν να καταλήξουμε σε οικονομικά συμπεράσματα. Επιπρόσθετα σε επόμενο κεφάλαιο αναφέρονται τα τεχνικά έργα του Νομού όπως η Εγνατία και ο ρόλος του Λιμανιού της Ηγουμενίτσας, τα οποία αποτελούν τους βασικότερους λόγους οικονομικής ανάπτυξης, κυρίως λόγω αύξησης τουρισμού και του εμπορίου. Η εργασία ολοκληρώνεται καταγράφοντας τα μέτρα τα οποία αναφέρονται στο κοινωνικό πλαίσιο στήριξης του Νομού. Στόχος της πτυχιακής εργασίας είναι, ύστερα από έρευνες των τελευταίων χρόνων στους τομής παραγωγής και των έργων για ευκολότερη πρόσβαση στο νομό, να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα αν αναπτύχθηκε ή όχι ο νομός Θεσπρωτίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

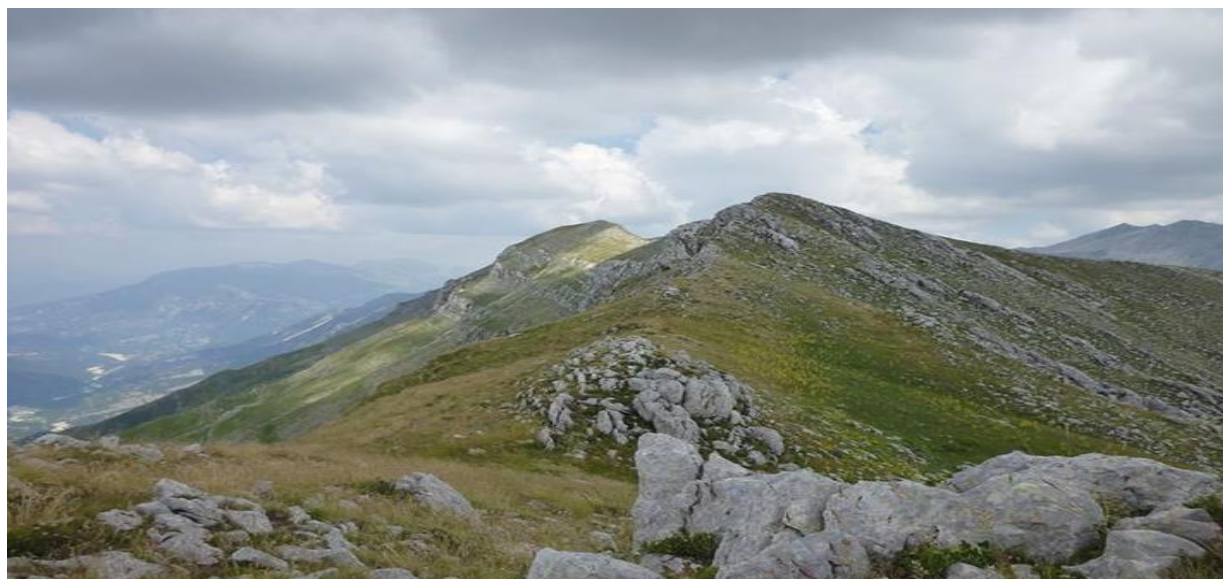
1.1 Περιφέρεια και Νομοί της Ηπείρου

Η Περιφέρεια της Ηπείρου βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ελλάδας και αποτελείται από τους Νομούς Άρτας, Πρεβέζης, Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας. Με έκταση 9.203 Km² καλύπτει το 6,7% της συνολικής έκτασης της χώρας, ενώ οι ορεινοί όγκοι κυριαρχούν καταλαμβάνοντας το 77% της επιφάνειας της Περιφέρειας. Πρόκειται για μια κυρίως ορεινή περιοχή, με άφθονα επιφανειακά νερά, εκτεταμένες δασικές εκτάσεις και αξιόλογη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας.

Το γεωμορφολογικό χαρακτηριστικό όμως που δεσπόζει στην Ήπειρο είναι η οροσειρά της Πίνδου, η οποία αποτελεί το φυσικό ανατολικό σύνορο της Περιφέρειας με την υπόλοιπη Ελλάδα και ίσως δε και την κύρια αιτία της “απομόνωσής” της από την υπόλοιπη χώρα. Σύμφωνα με την νέα διοικητική διαίρεση του Προγράμματος Ιω. Καποδίστριας, η Ήπειρος αποτελείται από 76 νέους Ο.Τ.Α (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης) , οι οποίοι κατανέμονται ως εξής:

- 41 στο Νομό Ιωαννίνων
- 10 στο Νομό Θεσπρωτίας
- 16 στο Νομό Άρτας, και
- 9 στο Νομό Πρεβέζης.²

Μελλισουργοί: Το μέρος που σμιγει η οροσειρα της Πινδου με τα Τζουμερκα ³

² Προσωπικές σημειώσεις Εισηγητών: 1) Αικατερίνη Μελικγκώνη, 2) Βασίλειος Παπαδημητακόπουλος.

Εξετάζοντας δημογραφικά την Περιφέρεια, αναφέρουμε, πως ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 371.690 κατοίκους αριθμός που αντιστοιχεί στο 3.54% του συνολικού πληθυσμού της Χώρας. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της Ηπείρου είναι υψηλότερος από αυτόν του συνόλου της Χώρας, χωρίς αυτό όμως να εμποδίζει να είναι μια από τις πιο αραιοκατοικημένες επίσης, με 40,5 κατοίκους ανά Km² έναντι 79,7 της Χώρας. Πιο αραιοκατοικημένοι διαφαίνονται οι Νομοί Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας έχοντας περίπου το 1/3 της μέσης πληθυσμιακής πυκνότητας.

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Περιφέρειας (59%) είναι αγροτικός και δείχνει να μειώνεται σε σχέση με το 1981, ενώ ακολουθεί ένα 31% του αστικού, με τάσεις αύξησης. Τέλος, ο ημι-αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται σε 10% του συνολικού με αντίστοιχη και αυτός τάση αύξησης.

Η περιφέρεια παράγει το 2.3% του συνολικού Α.Ε.Π (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) της Χώρας με απασχόληση 17% στον πρωτογενή, 23% στον δευτερογενή και 60% στον τριτογενή τομέα. Παρατηρώντας τις τάσεις στην δομή της απασχόλησης βλέπουμε μια αύξηση της συμμετοχής στον τριτογενή τομέα και ειδικότερα στον τουρισμό. Αξίζει να σημειώσουμε, ότι το 50% των εμπορικών καταστημάτων, αλλά και των ανθρώπων, που απασχολούνται στον τριτογενή τομέα γενικά, βρίσκονται στον νομό Ιωαννίνων.⁴

Τριτογενής τομέας στην Ήπειρο

⁴ Προσωπικές σημειώσεις Εισηγητών: 1) Αικατερίνη Μελικιγκώνη, 2) Βασίλειος Παπαδημητακόπουλος.

1.2 Η Ιστορία του Νομού Θεσπρωτίας και η Υφιστάμενη Κατάσταση της

Στον 4 αι. π.Χ. τοποθετείται η ίδρυση των πρώτων οικισμών μεγέθους μιας πραγματικής πόλης. Το δεύτερο μισό του 4 αι. π.Χ. αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό στην ιστορία της Θεσπρωτίας: οι μικρές ατείχιστες κώμες συνοικίζονται, τειχίζονται και δημιουργούνται με πλήρη οικιστική οργάνωση. Στα τέλη του 4^{ου} ή το αργότερο στις αρχές του 3π.Χ. εντείνεται, το φαινόμενο της δημιουργίας μεγάλων οχυρών περιβόλων. Την δημιουργία των οχυρωμένων αυτών οικισμών επέβαλαν λόγοι οικονομικοί, διοικητικοί ή αμυντικοί. Η ανάπτυξη αυτή των αστικών κέντρων θεωρείται μια από τις σημαντικότερες διαδικασίες της Θεσπρωτίας και της Ηπείρου γενικότερα μεταξύ του 4αι. π.Χ. και της Ρωμαϊκής κατάκτησης.⁵

Ο Ρωμαϊκός εποικισμός ενόησε την ανάπτυξη των πόλεων ή τουλάχιστον μερικών από αυτές. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Φωτικής, βόρεια της Παραμυθιάς, της οποίας η ίδρυση ανάγεται στον 1ο π.Χ αι. Με την ίδρυση της Νικόπολης από τον Αύγουστο σε ανάμνηση της νίκης του στο Άκτιο κατά των ενωμένων δυνάμεων του Αντωνίου και της Κλεοπάτρας το 31 π.Χ. ενισχύθηκε η εικόνα της ερήμωσης της υπαίθρου στην Θεσπρωτία, καθώς μεταφέρθηκαν και από το Θεσπρωτικό χώρο πληθυσμοί για τον συνοικισμό της νέας πόλης. Στην Νικόπολη παρέμεινε ένα χειμώνα ο Απόστολος των Εθνών Παύλος.

Από τον 1μ.Χ. αι. υπήρχε χριστιανική κοινότητα στην Νικόπολη, από όπου φαίνεται ότι διαδόθηκε ο Χριστιανισμός σε όλη την ΒΔ Ελλάδα. Η Ρωμαϊκή παρουσία, με εξαίρεση την Φωτική, ήταν αισθητή κυρίως στα παράλια της Θεσπρωτίας. Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Ηγουμενίτσα, η οποία βρίσκεται στον μυχό του ομώνυμου κόλπου, αποτελώντας το μεγαλύτερο, μετά την Πάτρα λιμάνι της Χώρας στην Ελλάδα. Η Θεσπρωτία ανήκει στην ζώνη της μεσογειακής χλωρίδας, με εξαίρεση τα υψηλότερα βουνά, όπου επικρατεί βλάστηση της Κεντρικής Ευρώπης. Η οικονομία της περιοχής βασίζεται, κατά κύριο λόγο στην αγροτική παραγωγή.

Στις πεδινές εκτάσεις των εκβολών το Καλαμά και του Αχέροντα, χάρη στα αποστραγγιστικά έργα καλλιεργούνται εσπεριδοειδή, ρύζι, καλαμπόκι και ακτινίδια. Στα παράλια και στις χαμηλές κοιλάδες της ενδοχώρας η ελιά. Στα παραποτάμια λιβάδια και στα ορεινά βοσκοτόπια αναπτύσσεται η κτηνοτροφία των μικρών, κυρίως, ζώων (αιγοπροβάτων) και, κατά δεύτερο λόγο, των βοοειδών. Υπάρχουν επίσης αξιόλογες βιοτεχνίες και ελάχιστες μικρού μεγέθους βιοτεχνίες, ενώ μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν τα τελευταία χρόνια ο τουρισμός, οι μεταφορές και το εμπόριο, απασχολώντας το 1/3 του ενεργού πληθυσμού του Νομού.

⁵ Προσωπικές σημειώσεις του Εισηγητή Αθανάσιου Αδαμόπουλου.

Από το συνεχώς επεκτεινόμενο λιμάνι της Ηγουμενίτσας κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα διακινείται μεγάλο μέρος της επιβατικής κίνησης και των εμπορευμάτων προς και από την Κεντρική Ευρώπη. Η έναρξη λειτουργίας της Εγνατίας Οδού, έχει δώσει μεγάλη ώθηση και διαφορετική διάσταση στην διακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων από το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, αναδεικνύοντας την πρωτεύουσα του Νομού Θεσπρωτίας σε ένα από τα κυριότερα διαμετακομιστικά κέντρα της Ενιαίας Ευρώπης. Ο Νομός Θεσπρωτίας περιλαμβάνει σήμερα τέσσερις Επαρχίες : Θυαμίδος, Φιλιατών, Σουλίου και Μαργαριτίου, οκτώ Δήμους και δύο Κοινότητες με συνολικά 165 μικρούς ή μεγαλύτερους οικισμούς.

Ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό είναι ο Δήμος Ηγουμενίτσας, πρωτεύουσα του Νομού και ταυτόχρονα την μεγαλύτερη πόλη με πληθυσμό που πλησιάζει τους 10.000 κατοίκους. Μεγαλύτερος σε έκταση είναι ο Δήμος Φιλιατών, καλύπτοντας με μερικές εξαιρέσεις το σύνολο της έκτασης της μεγαλύτερης από τις τέσσερις ομώνυμης Επαρχίας, στα βόρεια του ποταμού Καλαμά, μεταξύ του ποταμού και των Ελληνοαλβανικών συνόρων. Έδρα του Δήμου είναι οι Φιλιάτες.⁶

1.3 Φυσικός πλούτος και χαρακτηριστικά του νομού Θεσπρωτίας.

Παράκτιες περιοχές (όπως ο νομός Θεσπρωτίας) στεγάζουν συνήθως μεγάλο αριθμό οικολογικών συστημάτων τα οποία είναι από τα πιο πολύμορφα από βιολογική άποψη και τα πιο παραγωγικά , ενώ παράλληλα αποτελούν προστατευτική ζώνη ανάμεσα στη στεριά και στη θάλασσα. Τα παράκτια συστήματα θεωρούνται σημαντικά για :

- Τη βιοποικιλότητα
- Τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών

Τη ρύθμιση του κλίματος , την προστασία του οικολογικού αποθέματος και την καταπολέμηση της διάβρωσης.

Η οικολογική λοιπόν ισορροπία της ακτής (του κάθε παράκτιου ή περιοχής) είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη και εξαρτάται από τις αμοιβαίες επιδράσεις των θαλάσσιων και ηπειρωτικών νομών ή περιοχών. Ειδικότερα για τον νομό Θεσπρωτίας μπορούμε να πούμε ότι διαθέτει σε ένα αρκετά καλό βαθμό , τα περισσότερα εχέγγυα , για μια βιώσιμη πορεία προς το μέλλον. Τόσο από την πλευρά των γεωμορφολογικών (χλωρίδα-πανίδα-έδαφος) και κλιματολογικών χαρακτηριστικών, όσο και από την πλευρά του παραθαλάσσιου κυρίως οικοσυστήματος, ο νομός Θεσπρωτίας έχει να επιδείξει μια σχετικά πλούσια φυσική κληρονομιά χωρίς ιδιαίτερες διαβρώσεις ή μολύνσεις του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος.

⁶⁶ Προσωπικές σημειώσεις της κυρίας Θεοδώρας Σταυροπούλου.

Ο φυσικός πλούτος ή αλλιώς η φυσική κληρονομιά , του νομού Θεσπρωτίας , στα γεωγραφικά του όρια συμπεριλαμβάνει μεταξύ άλλων : τις εκβολές του Καλαμά , τη λιμνοθάλασσα της Παραμυθιάς , και τον βάλτο της Πάργας. Υπάρχουν επίσης αξιόλογες μονάδες υδατοκαλλιέργειας και ιχθυοτροφείας εντατικής μορφής καθώς και αρκετοί φυσικοί βοσκότοποι με αναπτυγμένη ιδιαίτερα την κτηνοτροφία που θα ασχοληθούμε στο επόμενο κεφάλαιο , και συμμετέχει κατά το 59% στο ακαθάριστο γεωργικό προϊόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Πρωτογενής τομέας Νομού Θεσπρωτίας

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο περιγράφεται η κατάσταση του πρωτογενή τομέα παραγωγής του Νομού Θεσπρωτίας. Η σημασία του τομέα αυτού τόσο από την άποψη του εργατικού δυναμικού της Θεσπρωτίας , που απασχολεί , όσο και από την συμβολή του στον σχηματισμό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του Νομού (ΑΕΠ), παρουσιάζει διακυμάνσεις διαχρονικά, με τάση να υποχωρεί σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία χρόνια. Ο τομέας όμως εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την Θεσπρωτία και ειδικότερα τα τις αγροτικές της περιοχές.

Όπως προκύπτει και από τα στοιχεία των πινάκων , που παρατίθενται στα επόμενα τμήματα της εργασίας, ο κυριότερος κλάδος του πρωτογενή τομέα για τον νομό Θεσπρωτίας είναι η κτηνοτροφία. Η αξία των κτηνοτροφικών προϊόντων (νωπών και κατεργασμένων) αγγίζει το 60% της συνολικής αξίας της παραγωγής του τομέα τα τελευταία χρόνια.

Σε ό,τι αφορά στην φυτική παραγωγή και αντίθετα με ό,τι συμβαίνει με τις περισσότερες περιοχές της Χώρας, έχει μικρότερο μερίδιο με κύρια προϊόντα τα σιτηρά (7%), τα εσπεριδοειδή (6%) και τα ελαιοκομικά (11%). Η σύνθεση της παραγωγής συνδέεται κατ' ανάγκη με την γεωμορφολογία του νομού όπου το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής έκτασης του καλύπτεται από βοσκότοπους.⁷

⁷ Ενδεικτική βιβλιογραφία: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος: Ειδική Ενημερωτική Έκδοση, «Μεταφορές», 1999.

Πίνακας 1: ΦΥΣΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

	Μονάδες μέτρησης	Επαρχία				Σύνολο Νομού	Σύνολο Χώρας
		Θυαμίδος	Μαργαριτίου	Σουλίου	Φιλατών		
Έκταση	Χλμ	244	196	491	584	1515	131957
	% συνόλου	16,1	12,9	32,4	38,5	100	100
Ορεινά	Χλμ	133	60	355	459	659	56178
	% συνόλου	54,5	30,6	72,3	78,6	43,4	42,6
Ημιορεινά	Χλμ	75	136	126	92	604	35806
	% συνόλου	30,7	69,4	25,7	15,8	39,9	27,2
Πεδινά	Χλμ	36	0	10	33	252	39973
	% συνόλου	14,8	0	2	5,7	16,7	30,2
Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Χλμ	48	39	63	59	209	39452
	% συνόλου	19,7	19,9	12,8	10,1	13,8	29,9
Βοσκότοποι	Χλμ	174	139	355	432	1100	5255
	% συνόλου	71,3	70,9	72,3	74	72,6	39,8
Δασικές εκτάσεις	Χλμ	7	6	48	65	126	29511
	% συνόλου	2,9	3,1	9,8	11	8,3	22,4
Έκταση εσωτερικών Υδάτων	Χλμ	5	5	5	6	22	3086
	% συνόλου	2	3,1	1	1	1,5	2,3
Εκτάσεις οικισμών	Χλμ	10	5	14	18	47	4893
	% συνόλου	4,1	2,6	2,9	3,1	3,1	3,7
Λοιπές εκτάσεις	Χλμ	0	1	6	4	11	2465
	% συνόλου	0	0,5	1,2	0,7	0,7	1,9

Πηγές:

- α. Κατανομή της εκτάσεως της Χώρας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.
- β. Στοιχεία απογραφής γεωργίας, κτηνοτροφίας του έτους 1981.
- γ. ΕΣΕΥ, Αθήνα 1986

Η συνολική έκταση του Νομού Θεσπρωτίας είναι 1515 τετρ. χιλ. και αποτελεί το 1,15% του συνόλου της Χώρας. Από την έκταση αυτή τα 659 τετρ. χιλ. αποτελούν ορεινές περιοχές με ποσοστό 43,4% επί του συνόλου του νομού, τα 604 τετρ. χιλ. ημιορεινές περιοχές ποσοστό 39,9% και τα 252 τετρ. χιλ. είναι εκτάσεις που χαρακτηρίζονται πεδινές, ποσοστό 16,7%. Όπως προκύπτει από τα εν λόγω στοιχεία, το μεγαλύτερο μέρος του Νομού περιλαμβάνει ορεινούς όγκους με ελάχιστες πεδινές εκτάσεις, όπου προφανώς είναι χωροθετημένες οι περισσότερες από τις αγροτικές καλλιέργειες, ενώ

λόγω του ανάγλυφου του εδάφους που περιγράψαμε η κτηνοτροφία αποτελεί λογικά τον πιο αναπτυγμένο κλάδο του πρωτογενή τομέα.

Από τις εκτάσεις αυτές το 16,7% είναι καλλιεργούμενες εκτάσεις, το 72,6% είναι βοσκότοποι, το 8,3% δασικές εκτάσεις, το 1,5% αποτελείται από εσωτερικά ύδατα, οι οικισμοί καλύπτουν το 3,1% και το 0,7% είναι οι λοιπές εκτάσεις.⁸

Πίνακας 2: Βασικά στοιχεία για τον κλάδο Γεωργίας του Νομού Θεσπρωτίας

ΓΕΩΡΓΙΑ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Σύνολο καλλιεργιών (στρέμματα)	226046	224633	208141	213446	199372	202703	195935	187129	19951	189601
Ίδρυθείσες καλλιέργειες	48117	45745	60702	58917	58394	62887	56143	61026	61514	60898
Ελαιόλαδο (τόνοι)	2375	2954	5902	2486	2353	1240	1728	1712	2449	
Καπνός (τόνοι)			99	15						
Βαμβάκι (τόνοι)	1		6	44	190	342	195	208	119	
Σίτος (τόνοι)	240	290	303	251	215	143	43	9	2	
Ρύζι (τόνοι)								1064	810	
Εσπεριδοειδή (τόνοι)	10386	9530	1174	12645	13878	12739	16468	16445	17383	
Μήλα (τόνοι)	443	417	413	345	232	253	188	190	186	
Ροδάκινα (τόνοι)	194	168	217	154	171	209	189	93	87	
Πατάτες (τόνοι)	1112	1354	1936	1923	1525	1525	1429	1453	1402	
Τομάτες (τόνοι)	1715	1868	2187	2286	2482	2309	2125	2238	2179	
Κρεας (τόνοι)	3176	3787	3074	2743	3385	3042	3194	2886	2838	
Γάλα (τόνοι)	20203	2138	1993	1985	2094	2003	20	19574	20106	
Τυρί μαλακό (τόνοι)	1157	12	14	13	1119	863	977	645	720	1
Τυρί σκληρό (τόνοι)	440	427	419	432	477	386	377	567	579	

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας

Κλάδος της Κτηνοτροφίας

Ο κλάδος της είναι ο πιο ανεπτυγμένος στην Νομαρχία της Θεσπρωτίας. Οι βασικοί παράγοντες, που οδήγησαν στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας είναι το ανάγλυφο του εδάφους, που χαρακτηρίζεται ορεινό, μη επιτρέποντας από την φύση του την ευδοκίμηση παρά μόνο συγκεκριμένων καλλιεργειών και η

⁸ Λήψη πηγών από την Νομαρχία Θεσπρωτίας.

ύπαρξη πολύ μεγάλων εκτάσεων από βοσκότοπους. Τα παρακάτω στοιχεία, δίνουν ολοκληρωμένη εικόνα για το ζωικό κεφάλαιο του Νομού Θεσπρωτίας για την εικοσιπενταετία 1971-1994.

Πίνακας 3:Κλάδος της Κτηνοτροφίας

ΖΩΑ	1994Α	1990	1989	1988	1987	1985	1984	1983	1982	1979	1975	1971
ΙΠΠΟΙ	522	905	934	1018	1121	1302	1315	1368	1373	1682	1917	2524 !
ΗΜΙΟΝΟΙ	203	306	341	358	402	499	518	575	593	710	822	918
ΟΝΟΙ	594	1100	1196	1244	1343	1556	1524	1668	1641	1871	2014	2042 ;
ΒΟΟΕΙΔΗ	14279	17334	16866	17062	15015	12316	9642	9203	9233	9865	8721	4415
ΑΡΡΕΝΑ		3294	3029	3050	2842	2673	2282	2297	2187	2760	2732	1208
ΘΗΛΥ		14040	13837	14012	12173	9643	7360	6906	7046	7105	5989	3307
ΠΡΟΒΑΤΑ	172842	207357	210398	211398	202206	211711	202685	211246	209548	215102	200469	162428
ΑΙΓΕΣ	107455	20672	126201	124812	119283	111891	112163	106247	102108	109496	105112	87306
ΑΙΓΝΟΕΡΙΦΙΩΝ	280297	328029	336599	336210	321489	323602	314848	317493	311656	324598	305581	249734
ΧΟΙΡΟΙ	1737	2119	2055	2158	2259	2234	2104	2878	2913	4021	3647	1078
ΟΡΝΙΘΕΣ	87846	104304	111274	113861	115560	130059	136444	136048	124935	125022	106802	113321
ΚΥΨΕΛΕΣ	10205	9078	8934	8057	7477	6376	5918	6182	7528	9680	10044	9893

Πηγή: ΕΣΥΕ

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3, η κτηνοτροφία στην Θεσπρωτία είναι κατά κύριο λόγο αιγοπροβατοτροφία , με σημαντική συμμετοχή στην παραγωγή του κλάδου και της πτηνοτροφίας. Αντίθετα με ότι συμβαίνει στις περισσότερες περιοχές της χώρας, η κτηνοτροφία έχει το μεγαλύτερο μερίδιο στην συνολική παραγωγή του τομέα, φέροντας έτσι σε δεύτερη μοίρα τη φυτική παραγωγή. Εξετάζοντας τα στοιχεία του πίνακα 2 παρατηρούμε τάση μείωσης του ζωικού κεφαλαίου, προφανώς λόγω της αντίστοιχης τάσης εγκατάλειψης του παραδοσιακού επαγγέλματος του αιγοπροβατοτρόφου λόγω των δύσκολων συνθηκών εργασίας, σε σύγκριση με άλλους κλάδους.

Μία προσεκτικότερη ματιά στα στοιχεία του πίνακά μας οδηγεί στο συμπέρασμα , ότι πρόκειται μάλλον για κυκλικό φαινόμενο. Το ζωικό κεφάλαιο μπορεί να έτεινε προς μείωση τα τελευταία έτη , αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται σε επίπεδα υψηλότερα από ότι παλαιότερα(1971).

Συμπληρωματικά μπορούμε να επισημάνουμε διαχρονική ανάπτυξη της εκτροφής βοοειδών , καθώς και την σημαντική ανάπτυξη της μελισσοκομίας. Στον πίνακα 4 απεικονίζονται κάποια στοιχεία για τα προϊόντα του κλάδου της κτηνοτροφίας , που σε συνδυασμό με τον πίνακα 2 μας επιβεβαιώνουν την κυριαρχία του κλάδου στον πρωτογενή τομέα.

Με την πρώτη ματιά βλέπουμε την παραγωγή κρέατος να κυμαίνεται σε

υψηλά επίπεδα παρουσιάζοντας παράλληλα και μία σταθερότητα διαχρονικά στην ποσότητα παραγωγής. Ανάλογη συμπεριφορά παρατηρούμε και στην παραγωγή γάλακτος και των παραγωγών αυτού.

Πίνακας4: Προϊόντα του κλάδου της κτηνοτροφίας.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦ ΙΚΑ									
ΠΡΟΙΟΝΤΑ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Κρέας (τόνοι)	3176	3787	3074	2743	3385	3042	3194	2886	2838
Γάλα (τόνοι)	20203	21388	19931	19859	20941	20038	20523	19574	20106
Τυρί μαλακό (τόνοι)	1157	1292	1413	1320	1119	863	977	645	720
Τυρί σκληρό (τόνοι)	440	427	419	432	477	386	377	567	579
Αυγά (χιλ. Τεμάχια)	5482	6441	5729	6548	5237	5248	4928	5235	5075

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συνοψίζοντας τα όσα αναφέρθηκαν παρατηρούμε ότι ο νομός Θεσπρωτίας είναι κατά βάση ορεινός. Το ανάγλυφο του εδάφους επιτρέπει την ενασχόληση με την κτηνοτροφία και την ύπαρξη πολλών βοσκότοπων. Η κτηνοτροφία κυριαρχεί στον πρωτογενή τομέα και παρ' όλη τη μείωση, που έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να κατέχει μεγαλύτερα ποσοστά από τη γεωργική παραγωγή. Όσο αφορά στη γεωργική παραγωγή, βασική καλλιέργεια του νομού είναι τα εσπεριδοειδή, ενώ το σύνολο των καλλιεργειών σε στρέμματα μειώνεται συνεχώς από το 1996 και μετά. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι η νομαρχία Θεσπρωτίας έχει το μικρότερο αριθμό ιδιόκτητων καλλιεργειών σε όλη τη περιφέρεια.

Τέλος, σε ότι αφορά στον πληθυσμό, παρατηρείται μείωση στο ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού και μία μετατόπισή του προς τα αστικά κέντρα. Όλα αυτά μας οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι υπάρχει σταδιακή μείωση των επί μέρους δραστηριοτήτων στον πρωτογενή τομέα: ο αγροτικός πληθυσμός μειώνεται, ενώ την ίδια πορεία ακολουθούν τόσο οι καλλιεργούμενες εκτάσεις, όσο και η κτηνοτροφία. Παρ' όλα αυτά, η συμβολή του στο ΑΕΠ του Νομού εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα σημαντική.⁹

⁹ Λήψη πηγών από την Νομαρχία Θεσπρωτίας.

2.2 Δευτερογενής τομέας Νομού Θεσπρωτίας

Στην συνέχεια της εργασίας περιγράφεται και αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση του δευτερογενή τομέα στο Νομό Θεσπρωτίας, με βάση τα στοιχεία που υπήρχαν διαθέσιμα για την περιοχή. Επί πλέον επιχειρείται και η αποτύπωση μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πρότασης για τον εν λόγω κλάδο της οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό ορίζουμε ως δευτερογενή τομέα εκείνες τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της μεταποίησης, της βιομηχανίας, της επεξεργασίας πρώτων υλών, της βιοτεχνίας και των κατασκευών.

Έτσι, λοιπόν, η δευτερογενής παραγωγή περιλαμβάνει τα προϊόντα που παράγονται από την επεξεργασία άλλων προϊόντων όπως πρώτων υλών ή προϊόντων του πρωτογενούς τομέα. Στην δευτερογενή παραγωγή συμπεριλαμβάνονται, επίσης, συνήθως και τα προϊόντα των εξορύξεων, παρ' όλο που αυτά τα προϊόντα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στον πρωτογενή τομέα. Ο δευτερογενής τομέας της οικονομίας αποτελεί τον δυναμικό τομέα της. Η ανάπτυξη της εξαρτάται σε ένα μεγάλο βαθμό από την οικονομική ανάπτυξη μίας Χώρας.

Η σημασία του για τις περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες είναι θεμελιώδης, καθώς η συμβολή του, τόσο στην συνολική παραγωγή, στο εισόδημα, στην απασχόληση, όσο και στις εξαγωγές αυξάνεται ταυτόχρονα με την αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης μίας Χώρας. Σε αυτή την μελέτη παρουσιάζονται οι εξής κατηγορίες του τριτογενή τομέα: Εμπόριο – υπηρεσίες, Μεταφορές, Οικοδομική δραστηριότητα, Τουρισμός, Μνημεία.

Ο τομέας της δευτερογενής παραγωγής περιλαμβάνει τέσσερις κύριους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας:

- Τα ορυχεία - μεταλλεία - λατομεία - αλυκές .
- Τη μεταποίηση (βιομηχανία - βιοτεχνία).
- Την ενέργεια (ηλεκτρισμός - ηλιακή ενέργεια κ.ά.).
- Τις κατασκευές (κατοικίες, τεχνικά έργα κ.ά.).

Ειδικότερα, όσον αφορά στην μεταποίηση πρέπει να αναφερθεί, ότι αποτελεί το βασικότερο κλάδο του δευτερογενή τομέα και περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα, που παράγονται από την επεξεργασία πρώτων υλών και ημικατεργασμένων προϊόντων με την βοήθεια χημικών ή μηχανικών μέσων.

Η μεταποίηση συντελείται συνήθως στην βιομηχανία και στηρίζεται περισσότερο στη χρησιμοποίηση μηχανημάτων και στην βιοτεχνία, που έχει ως

βάση το ανθρώπινο δυναμικό.¹⁰

Επιχειρηματική δραστηριότητα στον δευτερογενή τομέα

Παρακάτω παρουσιάζονται στοιχεία για τον αριθμό των επιχειρήσεων στο δευτερογενή τομέα του Νομού Θεσπρωτίας ανά κλάδο ειδίκευσης. Τα διαθέσιμα στοιχεία παρουσιάζονται στον πίνακα 1 και αφορούν τις χρονιές 1994 και 1995.

Δυστυχώς δεν υπήρχαν στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πιο πρόσφατα χρονολογικά στοιχεία. Με μια πρώτη εκτίμηση παρατηρώντας τα στοιχεία του πίνακα 1 μπορούμε να πούμε ότι στο Νομό Θεσπρωτίας ο δευτερογενής τομέας είναι ιδιαίτερα περιορισμένος. Οι περισσότερες επιχειρήσεις παρατηρούνται στους εξής κλάδους

1. Ελαιοτριβείων.
2. Αρτοποιείων: παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής.
3. Κατασκευών ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική.
4. Κατασκευών εξωτερικών ενδυμάτων.
5. Κλάδων κατασκευής προϊόντων για οικοδομική χρήση.

Μία δεύτερη ταξινόμηση των επιχειρήσεων μπορεί να γίνει ομαδοποιώντας τις επιχειρήσεις ανάλογα με τις εισαγωγές και τις εξαγωγές της παραγωγικής διαδικασίας ως εξής:

1. Επιχειρήσεις που ειδικεύονται στην επεξεργασία των προϊόντων που προέρχονται από τον πρωτογενή τομέα (κτηνοτροφία, γεωργία).
2. Επιχειρήσεις επεξεργασίας πρώτων υλών με ταυτόχρονη παραγωγή έτοιμου προϊόντος (υποδήματα, εφημερίδες, ενδύματα κ.ά.).
3. Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων που προορίζονται για τον τριτογενή τομέα (μεταλλικές κατασκευές, οικοδομικά προϊόντα κ.ά.).

Μεταξύ των δύο χρονικών περιόδων δεν παρατηρούνται αξιόλογες μεταβολές στον αριθμό των επιχειρήσεων ανά κλάδο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός, ότι είναι μικρό το χρονικό διάστημα και επί πλέον πιθανά οφείλεται σε ένα βαθμό στην στασιμότητα που παρατηρείται στον συγκεκριμένο οικονομικό τομέα της περιοχής. Η μόνη αξιόλογη δράση για την περίοδο αυτή συνίσταται στην εμφάνιση επιχειρήσεων επεξεργασίας και συντήρησης φρούτων- λαχανικών, αλλά και έκδοσης περιοδικών.¹¹

¹⁰ Ανακοινώσεις του καθηγητή Γεώργιου Μακρυγιάννη με θέμα ο Δευτερογενής τομέας στον Νομό Θεσπρωτίας.

¹¹ <https://el.wikipedia.org>

Πίνακας 1: Αριθμός Επιχειρήσεων του Δευτερογενή τομέα

ΚΛΑΔΟΣ	Αριθμός	Αριθμός
	Επιχειρήσεων	Επιχειρήσεων
	1994	1995
Παραγωγή προϊόντων από κορέας ζώων και πουλερικών	1	1
Επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών	0	1
Ελαιοτριβεία	24	24
Λειτουργία γαλακτοκομείων και τυροκομία	11	12
Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων	1	1
Αρτοποιία: παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής	40	43
Παραγωγή παξιμαδιών και μπισκότων: παραγωγή διατηρούμενων ειδών	1	3
Ύφανση εριονημάτων καρντέ	1	1
Κατασκευή χαλιών και	1	1
Κατασκευή πλεκτών πουλόβερ, ζακέτων και παρόμοιων ειδών απλής πλέξης ή πλέξης κροσέ	1	1
Κατασκευή άλλων εξωτερικών ενδυμάτων	6	8
Κατασκευή εσωρούχων	1	1
Κατασκευή υποδημάτων	2	2

Πηγή: ΕΥΣΕ / ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πίνακας 2: Μέση ετήσια απασχόληση (ΜΕΑ) στους βασικότερους κλάδους του δευτερογενή τομέα στον Νομό Θεσπρωτίας.

ΚΛΑΔΟΣ	ΜΕΑ 94(αριθμός απασχολούμενων)	ΜΕΑ 95(αριθμός απασχολούμενων)
Λειτουργία γαλακτοκομείων και τυροκομία	7	9
Αρτοποιία: παραγωγή νοπών ειδών ζαχαροπλαστικής	14	14
Κατασκευή άλλων εξωτερικών ενδυμάτων	1	1
Κατασκευή ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική	7	6
Κατασκευή τούβλων, πλακιδίων και λοιπών δομικών προϊόντων από οπτή γη	37	35
Παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος	36	31
Κοπή και κατεργασία λίθων	7	7
Κατασκευή μεταλλικών κουφωμάτων	1	1

Πηγή: ΕΥΣΕ / ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ¹²

Έσοδα επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα

Στο αυτό το τμήμα της παρουσίασης και ανάλυσης στοιχείων για τις επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα γίνεται αναφορά για το ύψος των εσόδων των επί μέρους κλάδων. Όπως και στον αριθμό ΜΕΑ έτσι και σ' αυτή την περίπτωση δεν είναι εφικτή η συλλογή και παρουσίαση στοιχείων ετήσιων εσόδων για κλάδους του δευτερογενή τομέα στους οποίους εμφανίζονται λιγότερες από τρεις επιχειρήσεις. Αυτό γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία (ΕΣΥΕ) για λόγους προστασίας προσωπικών οικονομικών δεδομένων. Τα ετήσια έσοδα ανά κλάδο παρουσιάζονται στον πίνακα 3.

¹² Ανακοινώσεις του καθηγητή Γεώργιου Μακρυγιάννη με θέμα ο Δευτερογενής τομέας στον Νομό Θεσπρωτίας.

Πίνακας 3: Έσοδα επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα

ΚΛΑΔΟΣ	Τξίρος 93	Τξίρος 94	Τξίρος 95
	εκατομμύρια Δραχμ.	εκατομμύρια δραχμ.	εκατομμύρια δραχμ.
Ελαιοτριβεία	171	306	225
Λειτουργία γαλακτοκομείων και τυροκομείων	793	1157	1272
Αρτοποιία: παραγωγή νωπών ειδών	553	649	752
Κατασκευή άλλων εξωτερικών ενδυμάτων	81	90	83

Πηγή: ΕΥΣΕ / ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σύμφωνα με τον πίνακα 3 οι κλάδοι που εμφανίζονται περισσότερο δυναμικοί από άποψη εσόδων με φθίνουσα σειρά είναι οι εξής: λειτουργία γαλακτοκομείων και τυροκομείων, παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος και αρτοποιία: παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής.

Στην συνέχεια ακολουθούν οι εξής κλάδοι σε βαθμό σημαντικότητας όσον αφορά στα ετήσια έσοδα:

- Κατασκευή ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική.
- Κατασκευή τούβλων, πλακιδίων και λοιπών δομικών προϊόντων από οπτή γη.
- Ελαιοτριβεία.¹³

Προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δευτερογενής τομέας.

Από την παραπάνω παρουσίαση των δεδομένων για τον δευτερογενή τομέα του νομού Θεσπρωτίας διαπιστώνουμε ότι, υφίστανται τα εξής προβλήματα :

1. Το μικρό σχετικά μέγεθος των μεταποιητικών μονάδων. Το πρόβλημα του κλάδου της μεταποίησης όταν το μέγεθος των επιχειρήσεων είναι μικρό, είναι ότι ο κατακερματισμός της δραστηριότητας βρίσκεται σε μεγέθη μικρότερα από τα θεωρούμενα άριστα από τεχνολογικής άποψης που θα οδηγούσε σε ελαχιστοποίηση του κόστους. Αυτό έχει ως

¹³ Ανακοινώσεις του καθηγητή Βασίλειος Μακραντώνης.

αποτέλεσμα την ανεπαρκή αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας , που έχουν στη διάθεση τους οι μεγάλες μεταποιητικές μονάδες με αποτέλεσμα το τελικό προϊόν να έχει υψηλό κόστος.

2. Μικρός βαθμός εξειδίκευσης των μεταποιητικών μονάδων. Οι επιχειρήσεις παράγουν μια μεγάλη ποικιλία προϊόντων αντί να περιορίζονται σε μικρό αριθμό ή σε ένα μόνο προϊόν. Αυτό οφείλεται στο μικρό μέγεθος της εσωτερικής αγοράς στις οποίες απευθύνονται οι επιχειρήσεις μη επιτρέποντας έτσι την μείωση του κόστους, ούτε την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.
3. Προβλήματα στην οργάνωση της παραγωγής. Εμφανίζεται μη ορθολογική οργάνωση της παραγωγής με αποτέλεσμα να υφίσταται συγκέντρωση στα τελευταία στάδια παραγωγής για την δημιουργία προϊόντων . Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το ότι οι πρώτες ύλες είναι εισροές εκτός νομού αυξάνει το κόστος του προϊόντος και το κάνει μη ανταγωνιστικό.
4. Οικογενειακός χαρακτήρας των επιχειρήσεων. Οι περισσότερες επιχειρήσεις ανήκουν σε ένα πρόσωπο ή σε στενό κύκλο προσώπων που συνδέονται με συγγένεια. Η απασχόληση μένει κυρίως εντός της οικογένειας και όχι προς τρίτους.
5. Εμπόδιο ο ανταγωνισμός στην εσωτερική και διεθνή αγορά. Ο ανταγωνισμός στον δευτερογενή τομέα σε τοπική , εθνική και διεθνή κλίμακα, εμποδίζει την ανάπτυξη του κλάδου. Αυτό είναι απόρροια του φθηνού σχετικά εργατικού κόστους καθώς και των οικονομιών κλίμακας των οποίων προϊόντα βρίσκονται στην εσωτερική αγορά.
6. Η γεωγραφική θέση του νομού. Ο νομός Θεσπρωτίας βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από τις μεγάλες εσωτερικές αγορές κάτι που δημιουργεί αυξημένο κόστος μεταφοράς προϊόντων.
7. Προβλήματα στις υποδομές. Οι υποδομές υποστήριξης του δευτερογενή τομέα εμφανίζουν αδυναμίες και δρουν αρνητικά στην αναβάθμιση του κλάδου και ειδικότερα της βιομηχανίας, η ανάπτυξη της οποίας εξαρτάται άμεσα από την ύπαρξη υποδομών που μειώνουν το κόστος παραγωγής.

Αναπτυξιακές προτάσεις για την ενίσχυση του δευτερογενή τομέα.

Έχοντας καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση και προσδιορίσει τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας της δευτερογενούς παραγωγής στο νομό Θεσπρωτίας , προτείνω μια σειρά μέτρων και δράσεων που θα συντελέσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου. Οι προτάσεις αυτές αφορούν:

- Βελτίωση των βιομηχανικών υποδομών. Στην κατεύθυνση αυτή θα βοηθήσει ο εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου και των θαλάσσιων μεταφορών .

- Αναβάθμιση του λιμανιού και την ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης των επιχειρηματικών δράσεων.
- Συμμετοχή σε προγράμματα ενισχύσεων για τη δημιουργία νέων, εκσυγχρονισμό παλαιότερων επενδύσεων και μετεγκατάσταση παλαιών βιομηχανιών. Κρίνεται αναγκαία επίσης η ενίσχυση επενδυτικών προγραμμάτων με παράλληλη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού. Αυτό το μέτρο κρίνεται υποστηρικτικό στην καλύτερη εφαρμογή των καινοτομιών στο δευτερογενή τομέα. Επίσης προτείνεται η κατάρτιση ανέργων, επανακατάρτιση απολυμένων για την απόκτηση νέων επαγγελματικών ειδικοτήτων με ταυτόχρονη οικονομική στήριξη και τεχνική βοήθεια στο ξεκίνημα των νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Προστασία του περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματικές μονάδες που δραστηριοποιούνται στον δευτερογενή τομέα είναι αναγκαίο να υιοθετήσουν δράσεις και τεχνικές προστασίας του περιβάλλοντος. Οι τεχνικές αυτές αναφέρονται στην επεξεργασία των βιομηχανικών λυμάτων, στην εφαρμογή αντιρρυπαντικής τεχνολογίας μείωσης των αέριων ρύπων και στην παραγωγή προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον.
- Υιοθέτηση πολιτικών ενδογενούς ανάπτυξης. Είναι επιτακτική η αξιοποίηση του ενδογενούς ανθρώπινου-επιστημονικού δυναμικού, καθώς και των τοπικών πρώτων υλών για την ποιοτική αναβάθμιση του δευτερογενή τομέα. Επί πλέον αναφερόμενοι στον ίδιο τύπο δράσης κρίνεται αναγκαία η εν μέρει ώθηση της παραγωγικής διαδικασίας προς την παραγωγή παραδοσιακών κλάδων του δευτερογενή τομέα.
- Μετεξέλιξη του νομού Θεσπρωτίας σε υπερτοπικό πόλο. Είναι κρίσιμη η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του νομού. Στο πλαίσιο αυτό της δράσης προτείνεται η προώθηση των προϊόντων σε μια ευρύτερη αγορά, γεγονός που θα επιφέρει σημαντικά οφέλη στην οικονομία του νομού, με εντονότερη αξιοποίηση του κομβικού σημείου που είναι το λιμάνι της Ηγουμενίτσας.

2.3 Τριτογενής τομέας Νομού Θεσπρωτίας

Με τον όρο τριτογενής τομέας παραγωγής, εννοούμε κυρίως το Εμπόριο και τις Υπηρεσίες. Είναι δηλαδή ο τομέας , που παρέχει Υπηρεσίες και εξασφαλίζει το όλο σύστημα ανταλλαγών πρώτων υλών και αγαθών. Στην περίπτωση του Τριτογενή τομέα, μιλάμε για "παρεχόμενη υπηρεσία" και όχι για "παραγόμενο προϊόν".

Εμπόριο - Υπηρεσίες

Στον Νομό Θεσπρωτίας (με στοιχεία του 1995), λειτουργούν συνολικά 113 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου με μέση ετήσια απασχόληση 68 άτομα

και 297 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου με μέση απασχόληση 68 άτομα. Παράλληλα λειτουργούν 194 επιχειρήσεις υπηρεσιών με μέση ετήσια απασχόληση 201 άτομα και κύκλο εργασιών 6.927.000.000 δραχμ. αύξηση της τάξης του 25% , σε σχέση με το 1994. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 1994 παρατηρούμε ότι, οι περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου, είναι μικρές επιχειρήσεις (παντοπωλεία, περίπτερα, λιανικό εμπόριο κρέατος κ.λ.) που έχουν ωστόσο ένα υψηλό επίπεδο τζίρου.

Επιπροσθέτως παρατηρούμε, ότι οι κυρίαρχες επιχειρήσεις του τομέα είναι οι επιχειρήσεις , που σχετίζονται με την λιανική πώληση καυσίμων για οχήματα, οι οποίες είναι 36 και έχουν πάρα πολύ μεγάλο τζίρο, ο οποίος το 1994 αυξάνεται κατά 15%.¹⁴

Διάφορες επιχειρήσεις του Νομού Θεσπρωτίας που έχουν σχέση με τον τομέα της οικοδομικής δραστηριότητας: 1993-1994

Πίνακας 1: Οικοδομική δραστηριότητα

	Αρ. επιχ.	ΤΖΙΡΟΣ '93 σε εκατομ.	ΤΖΙΡΟΣ '94 σε εκατομ.
Κατασκευή μεταλλικών κουφωμάτων	5	39	45
Σφυρηλάτηση, κοίλανση, Κονιο μεταλλουργία	51	561	450
Κατεδάφιση κτιρίων	174	1.681	2.088
Κατασκευή κτιρίων και τεχνικών έργων πολιτικού μηχανικού	5	346	302
Εκτέλεση λοιπών κατασκευαστικών εργασιών, ειδικής φύσης	4	101	53

Πηγή: ΕΣΥΕ

¹⁴ Λήψη πληροφοριών από τον καθηγητή Αθανάσιος Αδαμαντόπουλος.

Τουρισμός

Στον Νομό Θεσπρωτίας, παρουσιάζεται αρκετά μεγάλη ανάπτυξη του τουρισμού. Οι επισκέπτες της περιοχής (κυρίως αλλοδαποί), έχουν αυξηθεί το 1996 σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια και εμφανίζεται μεγάλη ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού.

Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για τέτοιου είδους τουρισμό. Πρώτα απ' όλα το φαράγγι, που το διασχίζει ο ποταμός Καλαμάς. Το φαράγγι είναι προσπελάσιμο από πολλές πλευρές, ξεκινώντας από την Ηγουμενίτσα, τα Ιωάννινα ή τους Φιλιάτες. Η χλωρίδα του φαραγγιού έχει να επιδείξει μερικά από τα πιο σπάνια είδη λουλουδιών.

Ακόμα, υπάρχει ο ποταμός Καλαμάς, οι κοίτες του οποίου είναι γεμάτες από πλατάνια και στο δέλτα υπάρχει ο υγρότοπος με χιλιάδες πουλιά και κοπάδια με άγρια άλογα. Έπειτα, στον Νομό Θεσπρωτίας υπάρχουν πάρα πολλές μικρές λίμνες (Λιμνοπούλα, Προντάνη, Μορφή, Κανέτα κ.α.) με μεγαλύτερη την λίμνη του Καλοδικιού.

Πέραν αυτών στην νοτιοανατολική Θεσπρωτία, κυλάει ο ποταμός Αχέρων, με το περίφημο Νεκρομαντείο στις όχθες του ποταμού των θρύλων και μύθων. Στην συμβολή του ποταμού με το ρέμα "Ντάλα" βρίσκεται η περίφημη πέτρινη γέφυρα, γνωστή ως "Σκάλα της Τζαβέλαινας".

Τέλος, υπάρχει πάντα για εξερεύνηση η ορεινή Θεσπρωτία με το όρος Μουργκάνα (1806 μ.) και το όρος Γκορίλα (1658 μ.)¹⁵

Αριθμός επιχειρήσεων

Στο Νομό Θεσπρωτίας υπάρχουν αρκετές επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό άμεσα (ξενοδοχεία, μοτέλ με εστιατόριο κ.ά.) και έμμεσα (μπαρ, εστιατόρια κ.ά.) Ο τζίρος αυτών των επιχειρήσεων το 1994 είναι σαφώς μεγαλύτερος από αυτόν του 1993. Το πιο εμφανές παράδειγμα, με την μεγαλύτερη αύξηση (διπλάσιος τζίρος) είναι αυτό των ταξιδιωτικών πρακτορείων και των επιχειρήσεων, που διοργανώνουν εκδρομές, καθώς επίσης εμφανή αύξηση τζίρου έχουν και τα ξενοδοχεία.

¹⁵ Ενδεικτική βιβλιογραφία: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος: Ειδική ενημερωτική έκδοση, «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ», 1995, 1996.

Πίνακας 2: Διάφορες επιχειρήσεις του Νομού Θεσπρωτίας που έχουν σχέση με τον τουρισμό : 1993-1994

	Αρ. επιχ.	ΤΖΙΡΟΣ '93 σε εκατομ.	ΤΖΙΡΟΣ '94 σε εκατομ.
Ξενοδοχεία και μοτέλ με εστιατόριο	12	186	435
Άλλες επιχειρήσεις παροχής καταλύματος	19	61	73
Εστιατόρια	113	789	1.125
Ζαχαροπλαστεία	9	91	107
Μπαρ	74	433	599
Καφεενεία	44	502	397
Άλλες προγρ. χερσαίες μεταφ. επιβατών	8	907	972
Άλλες χερσαίες μεταφορές επιβατών	9	114	115
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων και επιχειρήσεων οργανωμένων διακοπών: δραστηριότητες παροχής	20	293	596
Δραστηριότητες άλλων γραφείων μεταφορών	8	32	41

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή βιομηχανιών 1994

Συνολική αποτίμηση

Πίνακας 3: Σύνολο επισκεπτών στον Νομό Θεσπρωτίας: 1995-1996

Προέλευση	1995		1996	
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΗ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΗ
Έλληνες	28.817	51.593	26.510	42.611
Αλλοδαποί	21.396	69.451	22.163	75.787
Σύνολο	50.213	121.044	48.673	118.398

Πηγή: ΕΣΥΕ

Μνημεία του Νομού Θεσπρωτίας

- Οικισμός ΕΛΕΑ

Έχει ταυτιστεί με τα ερείπια αρχαίου οικισμού νότια της Παραμυθιάς, ανατολικά της Χρυσανγής.

- Οικισμός ΡΑΣΕΝΗ

Στη δεξιά όχθη του Καλαμά, 7 χλμ. Δυτικά της Βροσίνας, στην κορυφή λόφου νότια από το σύγχρονο ομώνυμο χωριό, βρίσκεται ο αρχαίος οικισμός.¹⁶

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Τεχνικά έργα στον Νομό Θεσπρωτίας

Ο Νομός Θεσπρωτίας είναι ένας από τους τέσσερις Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου. Έχει πρωτεύουσα την Ηγουμενίτσα ένα από τα σημαντικότερα και σε στρατηγική θέση λιμάνια της Χώρας. Στην περιοχή αρμοδιότητας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσπρωτίας, πραγματοποιείται σήμερα εκτελούνται ή έχουν ήδη εκτελεστεί ένας πολύ μεγάλος αριθμός τεχνικών έργων , που όλα συμβάλλουν στην βελτίωση των υποδομών του Νομού και στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του.

Σε αρκετές περιπτώσεις τα έργα είναι τεράστια και έχουν βαρύνουσα σημασία όχι μόνο για την οικονομία και την ανάπτυξη της περιοχής , αλλά και ολόκληρης της Χώρας. Η συμβολή των υποδομών στην αύξηση και ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων είναι καθοριστική και προβλέπεται , ότι τα ευεργετικά αποτελέσματα , που θα προκύψουν από την ολοκλήρωση των προγραμματισθέντων έργων θα υποστούν διάχυση σε πολύ μεγάλη ακτίνα, που θα καλύψει μεγάλο μέρος της Χώρας.¹⁷

Οι πιστώσεις , που έχουν εγκριθεί για την εκτέλεση των έργων αυτών, είναι πάρα πολύ σημαντικές και προέρχονται από διάφορες πηγές χρηματοδότησης. Τα ύψη των προϋπολογισμών ανά έργο ποικίλουν ανάλογα με το μέγεθος του εκτελούμενου έργου, αναφέρουμε όμως , ότι προορίζονται για εθνικής σημασίας κυρίως έργα.

Τα έργα αυτά έχουν εγκριθεί και ενταχθεί στα ακόλουθα προγράμματα:

-Το επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΥΠΕΧΩΔΕ.

-Το ΠΕΠ Ηπείρου.

-Το ΕΠΤΑ

¹⁶ Ενδεικτική βιβλιογραφία: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος: Ειδική ενημερωτική έκδοση, «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ», 1995, 1996.

¹⁷ <http://www.thesprotia3d.gr/>

Η ανάλυση που ακολουθεί βασίζεται σ' αυτήν ακριβώς την διάκριση, σημειώνουμε όμως , ότι όσον αφορά στα τεχνικά έργα του ΠΕΠ Ηπείρου, είτε αυτά που εντάχθηκαν στο ΠΕΠ Ηπείρου 1994 - 1999, είτε αυτά , που εντάσσονται στο ΠΕΠ Ηπείρου 2000 και μετά, για το Νομό Θεσπρωτίας, δεν γίνεται καμία αναφορά γιατί αν και ζητήθηκαν από την Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας Ηπείρου, αυτά δεν μας δόθηκαν μέχρι την ολοκλήρωση της παρούσας Εισήγησης.¹⁸

Έργα επιχειρησιακού προγράμματος ΥΠΕΧΩΔΕ

Τα Έργα , που έχουν ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΥΠΕΧΩΔΕ, είναι εθνικής σημασίας έργα με τεράστιο προϋπολογισμό που αφορούν στο μεγαλύτερο μέρος της Χώρας και όχι μόνον τον Νομό Θεσπρωτίας. Στα έργα αυτά περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Α. Ο νέος Λιμένας Ηγουμενίτσας.

Β. Η Κυκλοφοριακή Σύνδεση του Λιμένα Ηγουμενίτσας .

Γ. Η Εγνατία Οδός.

Έργα ΕΠΤΑ 1999 - 2004

Το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ) είναι ένα Πρόγραμμα που στοχεύει στην βελτίωση των υποδομών των νέων Δήμων του Ν. 2539/97 και την υποστήριξη της λειτουργίας τους. Το πενταετούς διάρκειας και αναπτυξιακού χαρακτήρα αυτό Πρόγραμμα μπορεί με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου να παραταθεί για δύο επί πλέον χρόνια (συνολική διάρκεια 7 έτη).

Στόχος του είναι μέσα από τις δράσεις που χρηματοδοτούνται να υποστηριχθεί η οργάνωση και λειτουργία των νέων Δήμων, να συντονισθούν οι κρατικές παρεμβάσεις, να υποβοηθηθεί η αναπτυξιακή τους συγκρότηση και να βελτιωθεί η παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες. Οι πόροι του προγράμματος προέρχονται από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους, τα έσοδα των ειδικών λογαριασμών απο τηρούντα Υπουργεία, τους πόρους των εθνικών και περιφερειακών κοινοτικών Προγραμμάτων ΚΣΣ Πρωτοβουλιών που διαχειρίζονται τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες και αφορούν έργα Δήμων και Κοινοτήτων και τέλος τους πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων με τους οποίους χρηματοδοτούνται έργα Δήμων Και Κοινοτήτων.

Η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία έργων είναι μία από τις σοβαρότερες αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού. Στην προκειμένη περίπτωση μέσω του ΕΠΤΑ υλοποιούνται έργα που είναι απαραίτητα για την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Στα περισσότερα από τα έξι συνολικά Υποπρογράμματα του ΕΠΤΑ έχουν ενταχθεί έργα από δέκα Δήμους του Νομού Θεσπρωτίας.¹⁹

¹⁸ Λήψη πηγών από την Νομαρχία Θεσπρωτίας

¹⁹ Λήψη πηγών από προσωπικές σημειώσεις Εισηγήτριας κυρία Θεοδώρα Σταυροπούλου με θέμα τα Έργα ΕΠΤΑ.

Πίνακας 1: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ

Α/Α	ΔΗΜΟΣ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (50% του συνόλου) σε δρχ.	ΠΟΣΟΣΤΟ %
1	Αχέροντα	293.000.000	5,92
2	Ηγουμενίτσας	733.830.000	14,8
3	Μαργαριτίου	440.000.000	8,9
4	Παραμυθιάς	790.511.000	15,9
5	Παραποτάμου	251.000.000	5,07
6	Σαγιάδος	366.000.000	7,4
7	Συβότων	353.000.000	7,14
8	Φιλιατών	1.100.000.000	22,25
9	Πέρδικας	284.000.000	5,74
10	Σουλίου	332.217.000	6,7
ΣΥΝΟ		4.943.558.000	100
ΑΟ ΝΟΜΟΥ			

Πηγή: Περιφέρεια Ηπείρου

3.2 Ο ρόλος του λιμανιού της Ηγουμενίτσας

Ένας από τους βασικούς παράγοντες για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, είναι η ανάπτυξη και η δημιουργία των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών και η άμεση προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών (θαλάσσιων, σιδηροδρομικών και οδικών).

Είναι γεγονός, ότι η ελκυστική απόσταση των 90 ναυτικών μιλίων μεταξύ του Οτράντο (Ιταλία) και της Ηγουμενίτσας, προσδίδει μία ιδιαίτερη σημασία στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας. Το λιμάνι αυτό διαθέτει δύο κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

Το πρώτο αναφέρεται στην κομβικότητα του λιμανιού, όσον αφορά στην ενδοχώρα του. Η κομβικότητα αυτή αναφέρεται στη διακίνηση τόσο των εμπορευμάτων, όσο και των επιβατών από και προς την τοπική ενδοχώρα, και πραγματοποιείται με την ενεργοποίηση του άξονα Ηγουμενίτσα - Θεσσαλονίκη - Αλεξανδρούπολη (Εγνατία Οδός).

Το δεύτερο αναφέρεται στη θέση του σε σχέση με τους θαλάσσιους μεταφορικούς άξονες στον χώρο της Αδριατικής (μεταφόρτωση και διαμετακομιστική κίνηση). Έτσι, η ενδεχόμενη πλωτή προέκταση του διευρωπαϊκού σιδηροδρομικού δικτύου μέχρι τις εγκαταστάσεις σιδηροδρομικής μεταφόρτωσης στην Ηγουμενίτσα, σε συνδυασμό με την

επέκταση του υπάρχοντος σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας μας στη ΒΔ Ελλάδα, με απόληξη / αφετηρία την νέα βασική πύλη της Χώρας: την Ηγουμενίτσα, μπορούν να προσδώσουν νέα σημασία στο συγκεκριμένο λιμάνι.²⁰

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ολοκλήρωση των έργων επέκτασης των λιμενικών εγκαταστάσεων στον Όρμο της Ηγουμενίτσας και των έργων της Εγνατίας Οδού, καθώς και η άμεση προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών (σιδηροδρομικών / θαλάσσιων / αερομεταφορών / οδικών) για τον άξονα Ηγουμενίτσας - Θράκης.

Πρέπει να τονιστεί, ότι το πλεονέκτημα του λιμανιού του Δυρραχίου (Αλβανία) έναντι της Ηγουμενίτσας - το οποίο βρίσκεται πλησιέστερα στην γειτονική Ιταλία - ισοσκελίζεται από την επάρκεια των ναυτιλιακών συνδέσεων της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας. Κυρίως, ισοσκελίζεται από την δημιουργία συνδετήριου άξονα προς την Εγνατία Οδό, στο πλαίσιο ενός πανευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπου η Χώρα μας ως ισότιμο μέλος της Ε.Ε. συνεισφέρει στη διαμόρφωσή του. Παράλληλα, επιβάλλεται ο σχεδιασμός - σε Βαλκανική κλίμακα - των κατευθύνσεων ενός συστήματος μεταφορών, με ορίζοντα το 2010 και μετά, για την διατύπωση τεκμηριωμένων προτάσεων στο πλαίσιο μίας Ευρώπης, που θα περιλαμβάνει τους 12, τις 4 χώρες της διεύρυνσης και τις υπόλοιπες χώρες ΕΖΕΣ και αυτές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Αναδεικνύεται άρα, η προοπτική του λιμανιού της Ηγουμενίτσας στην ανάπτυξη των θαλασσίων δρόμων κατά μήκος του «διαδρόμου Αδριατικής - Ιονίου». Αυτός ο διάδρομος αποτελείται από επτά συνολικά παράκτια κράτη: την Ιταλία, την Ελλάδα, την Αλβανία, την Σερβία - Μαυροβούνιο, την Κροατία, την Σλοβενία και την Βοσνία - Ερζεγοβίνη με συνολικό πληθυσμό περίπου 94 εκατ. κατοίκων.

Επομένως, η θαλάσσια μεταφορά τόσο εμπορευμάτων, όσο και επιβατών, αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις σχέσεις μεταξύ των παράκτιων συνδέσεων μεταξύ Ευρώπης και Μέσης και Άπω Ανατολής. Με τα δεδομένα αυτά και μέσα στο πνεύμα εξυπηρέτησης των συνδυασμένων μεταφορών, είναι αναγκαία η ενεργοποίηση του άξονα της Εγνατίας Οδού με ενδεχόμενη δημιουργία πλωτής σιδηροδρομικής ζεύξης Ιταλίας - Ηγουμενίτσας και επέκτασης του υπάρχοντος σιδηροδρομικού δικτύου της Χώρας στη ΒΔ Ελλάδα.

Έτσι, λοιπόν, προβάλλεται ως αναμενόμενη, η προοπτική ζήτησης λιμενικών υπηρεσιών του λιμανιού της Ηγουμενίτσας με άμεσα αποτελέσματα σε μία σειρά συνιστωσών του κοινωνικοοικονομικού δυναμικού της ενδοχώρας του. Τέλος το λιμάνι της Ηγουμενίτσας με την ολοκλήρωση και την δημιουργία αξιόλογης υποδομής σε τερματικούς σταθμούς (containers) μπορεί να εξελιχθεί σε κόμβο διακίνησης φορτίων στην ευρύτερη περιοχή της Αδριατικής.

²⁰ Ενδεικτική βιβλιογραφία κύριου Αθανασόπουλου Κωνσταντίνου, ΓΕ. : Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τομέας Α' και Β'. Ε' έκδοση Αθήναι, 2000.

Μερικά άλλα πρόσθετα στοιχεία για το λιμάνι της Ηγουμενίτσας

Το λιμάνι της Ηγουμενίτσας συνδέεται με τα Ιταλικά λιμάνια: ΜΠΑΡΙ - ΠΙΝΤΕΖΙ - ΑΝΚΟΝΑ - ΒΕΝΕΤΙΑ - ΤΕΡΓΕΣΤΗ. Συνδέεται, επίσης, με τα λιμάνια της ΠΑΤΡΑΣ και της ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

Ελληνικές εταιρείες, των οποίων τα Ε/Γ - Ο/Γ πλοία προσεγγίζουν την Ηγουμενίτσα και την συνδέουν με τα λιμάνια Ιταλίας, Κέρκυρας και Πάτρας είναι οι SUPERFASTFERRIES, Μινωικές Γραμμές, BLUESTARFERRIES και ANEK.²¹

Παράλληλα, στην γραμμή αυτή δραστηριοποιούνται πάνω από πέντε ελληνόκτητες εταιρείες με πλοία υπό ξένη σημαία. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα πλοία υπό ελληνική σημαία που δραστηριοποιούνται στη γραμμή, έχουν στο σύνολο τους αντικατασταθεί από νεότευκτα με μεγάλη χωρητικότητα, τα οποία μπορούν να αναπτύξουν εξαιρετικά υψηλές ταχύτητες για την κατηγορία τους. Αυτό σημαίνει ότι η διάρκεια ταξιδιού έχει μειωθεί σημαντικά, παράγοντας που βοηθά σημαντικά στην ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών και του τουρισμού.

Επιπροσθέτως, υπάρχει καθημερινή τοπική σύνδεση με Κέρκυρα μέσω επιβατικών-οχηματαγωγών πλοίων. Πέραν των πλοίων αυτών το λιμάνι προσεγγίζουν μικρού μεγέθους φορτηγά πλοία για μεταφορά κυρίως τσιμέντου από τον Βόλο και δεξαμενόπλοια για μεταφορά καυσίμων από Ασπρόπυργο και Ελευσίνα.

Η παρούσα συνολική χωρητικότητα του λιμανιού είναι μικρή, λαμβανομένου υπόψη, ότι τα μεγέθη των νέων Ε/Γ-Ο/Γ (επιβατικών-οχηματαγωγών) πλοίων έχουν αυξηθεί σημαντικά. Ορισμένα από αυτά φτάνουν να ξεπερνούν το μήκος των 200 μέτρων. Συγκεκριμένα στο νέο λιμάνι μπορούν να δέσουν τρία πλοία, ενώ για τα πορθμεία του εσωτερικού η χωρητικότητα ανέρχεται σε πέντε ανοικτού τύπου και δύο κλειστού.

Σημαντικό επίσης πρόβλημα αποτελούν τα αβαθή του διαύλου, τα οποία δεν επιτρέπουν την ταυτόχρονη είσοδο και έξοδο δύο ή περισσότερων πλοίων στο λιμάνι. Αυτό όπως είναι φυσικό προκαλεί μεγάλες καθυστερήσεις. Οι εργασίες εκβάθυνσης που βρίσκονται σε εξέλιξη, θα περιορίσουν το πρόβλημα.

3.3 Νέος λιμένας Ηγουμενίτσας.

Το έργο του νέου λιμένα Ηγουμενίτσας αναδεικνύει την Ηγουμενίτσα ως την βασική πύλη της Βόρειας και Κεντρικής Ελλάδας για την διακίνηση

²¹ Ενδεικτική βιβλιογραφία κύριου Αθανασόπουλου Κωνσταντίνου, ΓΕ. : Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τομέας Α' και Β'. Ε' έκδοση Αθήναι.

επιβατών και εμπορευμάτων , από και προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω Ιταλίας.

Ο νέος λιμένας Ηγουμενίτσας περιλαμβάνει κρηπιδότοιχο μήκους 760 μέτρων, 12 θέσεις πρυμνοδέτησης , εξυπηρέτηση 7 πλοίων ταυτόχρονα , 2 πύλες εισόδου-ελέγχου , έργα οδοποιίας , αναμονή και στάθμευση οχημάτων , τερματικό σταθμό επιβατών με δυνατότητα εξυπηρέτησης 1.600 ατόμων ανά ώρα και κατεύθυνση κ.ά.

Το έργο χρηματοδοτήθηκε από Εθνικούς πόρους και από το ταμείο συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο προϋπολογισμός του έργου ανερχόταν στα 11.500.000 δραχμές , ενώ το προβλεπόμενο συνολικό κόστος του έργου με απαλλοτριώσεις ανερχόταν στα 21.500.000 δραχμές.

Το έργο αποβλέπει στην εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης από και προς την Ιταλία και την ανάπτυξη της Ηγουμενίτσας σε δυτική πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το λιμάνι αυτό βρίσκεται στο τέλος της Εγνατίας οδού και μπορεί να εξυπηρετεί όλη την Μακεδονία και την Θράκη.

Με το έργο αυτό πραγματοποιήθηκε αποφόρτιση του λιμένα Πατρών , αφού δεν χρειάζεται πια όλα τα δρομολόγια με προορισμό την Ιταλία να καταλήγουν στην Πάτρα, αλλά μπορούν να φεύγουν από την Ηγουμενίτσα. Ο χρόνος για Ιταλία εκτιμάται ότι είναι 4 με 5 ώρες , πολύ λιγότερος δηλαδή από τον αντίστοιχο από την Πάτρα.

3.4 Κυκλοφοριακή σύνδεση λιμένα Ηγουμενίτσας

Είναι το έργο που συνδέει τον νέο λιμένα Ηγουμενίτσας με το πολεοδομικό συγκρότημα Ηγουμενίτσας και την Εγνατία οδό, κατά τρόπο που να μην υποβαθμίζεται το περιβάλλον και να απαλλάσσεται η πόλη από την όχληση της υπερτοπικής κυκλοφορίας.

Το έργο αποτελείται από :

-Αυτοκινητόδρομο μήκους 1.200 μ και πλάτους 24,5 μ (2 λωρίδες και λωρίδα Ελεύθερης Κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση και διαχωριστική νησίδα), που συνδέει την νότια είσοδο του νέου λιμένα με την Εγνατία Οδό.

-Τμήμα της περιφερειακής οδού Ηγουμενίτσας μήκους 1.000 μ και πλάτους 19 μ (2 λωρίδες ανά κατεύθυνση και διαχωριστική νησίδα).

-Δύο ανισόπεδους κόμβους.

-Παράλληλα οδικά έργα κατασκευής οδών εξυπηρέτησης τοπικών αναγκών.

-Πηγή Χρηματοδότησης : Συγχρηματοδοτείται από Εθνικούς Πόρους και από το Ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ανάδοχος : Κ/Ξ «ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ Α.Ε. - ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε.».

- Προϋπολογισμός : 5.200.000.000 δραχμ.
- Προβλεπόμενο συνολικό κόστος του έργου με απαλλοτριώσεις, κλπ : 11.000.000.000 δραχμ.
- Απορροφήσεις : 2.250.000.000 δραχμ.
- Εκτελεσθέν ποσοστό έργου : 50%.

Η ΕΥΔΕ/ΜΕΔΕ, Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων Μελέτης και Κατασκευής Μεγάλων Έργων Δυτικής Ελλάδας ήταν υπεύθυνη για την κατασκευή του έργου με τη συνεργασία Γραφείου Συμβούλων.²²

3.5 Η Εγνατία Οδός

Η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού εξασφαλίζει τις διαπεριφερειακές μετακινήσεις στην Βόρεια Ελλάδα και αναβαθμίζει την σύνδεση με την Δυτική και Ανατολική Ελλάδα. Είναι ένας τεχνικά άρτιος οδικός διάδρομος , που διατρέχει οριζόντια τον Βορειοελλαδικό χώρο.

Η Εγνατία Οδός μειώνει τις χρονοαποστάσεις στην πορεία Ηπείρου - Μακεδονίας διασχίζοντας το κρίσιμο φυσικό εμπόδιο της Πίνδου. Δημιουργεί εύκολη και ασφαλή προσπέλαση στις εξυπηρετούμενες περιφέρειες, σημείο κρίσιμο για την ανάπτυξή τους, την επικοινωνία τους με την υπόλοιπη Ελλάδα και τις διασυνοριακές συνεργασίες. Το έργο εξασφαλίζει:

Ενίσχυση του παραγωγικού ιστού της χώρας , λόγω βελτιωμένης και ασφαλούς επικοινωνίας και μείωσης του χρόνου και του κόστους μεταφοράς προϊόντων και ανθρώπων.

Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, με την περαιτέρω ανάπτυξη των δυναμικών Νομών και την αποκατάσταση της επικοινωνίας στους απομονωμένους Νομούς.

Ενίσχυση του διαπεριφερειακού ρόλου της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα και στην Βαλκανική. Η περιοχή επιρροής και εξυπηρέτησης της Εγνατίας Οδού

²² Ενδεικτική βιβλιογραφία κύριου Αθανασόπουλου Κωνσταντίνου, ΓΕ. : Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τομέας Α' και Β'. Ε' έκδοση Αθήναι.

συγκεντρώνει:

- ΠΛΗΘΥΣΜΟ : το 36% του συνόλου της Χώρας.
- ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ : το 33% του συνόλου της Χώρας.
- ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ : το 54% της συνολικής γεωργικής γης της Χώρας και το 65% της αρδευόμενης έκτασης.
- ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ : το 41% της συνολικής απασχόλησης στην Βιομηχανία - Βιοτεχνία της Χώρας.
- ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ : το 51% της Χώρας.²³

ΤΟ ΕΡΓΟ

Ο άξονας της Εγνατίας Οδού έχει συνολικό μήκος 680 χιλ. και είναι ένας κλειστός αυτοκινητόδρομος, με δύο λωρίδες κυκλοφορίας ανά κλάδο και μία βοηθητική, με ενδιάμεση διαχωριστική νησίδα.

Το έργο περιλαμβάνει εξήντα εργολαβίες. Τα έργα οδοποιίας κατά μήκος της διαδρομής περιλαμβάνουν:

- 750 χιλ. βοηθητικών δρόμων.
- 35 κόμβους που συνδέουν τον αυτοκινητόδρομο με το υπάρχον οδικό δίκτυο.
- 353 άνω και κάτω διαβάσεις.
- Γέφυρες συνολικού μήκους 40 χιλ.
- Σήραγγες συνολικού μήκους 40 χιλ.
- 43 περάσματα ποταμών.
- 11 ανισόπεδες σιδηροδρομικές διαβάσεις.

Η Εγνατία Οδός συνδέεται με εννέα κάθετους άξονες , που εξυπηρετούν τη διασυνοριακή επικοινωνία. Αυτοί είναι:

- Οι οδικοί άξονες Ιωάννινα - Κακκαβιά και Σιάτιστα - Καστοριά - Κρυσταλλοπηγή , που συνδέουν με την Αλβανία.
- Οι οδικοί άξονες Κοζάνη - Φλώρινα - Νίκη και Θεσσαλονίκη - Εύζωνοι, που συνδέουν με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και το Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών μέσω των αξόνων X και IV.
- Οι οδικοί άξονες Θεσσαλονίκης - Σέρρες - Προμαχώνας, που είναι μέρος του Διευρωπαϊκού Δικτύου, Δράμα - Εξοχή, Ξάνθη - Εχίνος και Κομοτηνή - Νυμφαίο.
- Ο οδικός άξονας Αλεξανδρούπολη - Ορμένιο, που συνδέει με το Πανευρωπαϊκό Δίκτυο μέσω των αξόνων IV και IX.²⁴

²³ Θέμα Εισήγησης Τεχνικά έργα στον Νομό Θεσπρωτίας, Εισηγητές : 1) Ειρήνη Καραμπετού και 2) Αθανασία Κουκουμέλη.

²⁴ Θέμα Εισήγησης Τεχνικά έργα στον Νομό Θεσπρωτίας, Εισηγητές : 1) Ειρήνη Καραμπετού και 2) Αθανασία Κουκουμέλη.

Ένα από τα 14 έργα προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χρηματοδοτείται από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με Εθνικούς και Κοινοτικούς Πόρους (από το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης). Επίσης, τμήματα του έργου δανειοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Η Εταιρεία ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε. που ιδρύθηκε το 1995, αποτέλεσε εγγύηση για την πραγματοποίηση του έργου. Η Εταιρεία (μοναδικός μέτοχος της οποίας είναι το Ελληνικό Δημόσιο μέσω του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ) έχει αναλάβει την διαχείριση του έργου, την διεύθυνση των μελετών και των έργων κατασκευής, καθώς και την λειτουργία και εκμετάλλευση του δρόμου.

Η καινοτόμος οργάνωση βασίζεται στην συνεργασία με την εξειδικευμένη εταιρεία BrownandRootγια την διαχείριση του έργου και τρεις εξειδικευμένες εταιρείες για τις υπηρεσίες constructionmanagement. Η ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε διαχειρίζεται τα έργα υπό κατασκευή, ενώ παράλληλα διεκπεραιώνει και διαχειρίζεται τις διαδικασίες προμήθειας για την μελέτη και κατασκευή των υπόλοιπων τμημάτων. Η εταιρεία απασχολεί περίπου 180 άτομα.

Στόχοι

- Προμήθεια και απορρόφηση των πόρων, που απαιτούνται για την κατασκευή του έργου.

- Έγκαιρη περάτωση του έργου

- Διασφάλιση του ελέγχου της ποιότητας του κόστους και του χρόνου του έργου και παράλληλη φροντίδα για το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά.

- Κατασκευή ενός καλό μελετημένου και πλήρους αυτοκινητόδρομου, που θα λειτουργήσει ως εφαλτήριο ανάπτυξης

- Μεγιστοποίηση της ασφάλειας και ελαχιστοποίηση του κόστους λειτουργίας και συντήρησης του ολοκληρωμένου έργου.

- Βοήθεια , έτσι , ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα , τα πρότυπα και η μεθοδολογία μελέτης και κατασκευής στην Ελλάδα .²⁵

²⁵ Θέμα Εισήγησης Τεχνικά έργα στον Νομό Θεσπρωτίας. Εισηγητές : 1) Ειρήνη Καραμπετού και 2) Αθανασία Κουκουμέλη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πρέπει να επισημανθεί πώς αν και ο Νομός Θεσπρωτίας δεν αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ρύπανσης από αστικά , βιομηχανικά και γεωργικά λύματα . αλλά ούτε ατμοσφαιρικής ή θαλάσσιας ρύπανσης , ούτε και διαβρώσεις των παράκτιων περιοχών της θα πρέπει όλοι οι παράγοντες (τοπικοί, περιφερειακοί ,εθνικοί) να προσέξουν την Οικολογική ισορροπία του φυσικού, οικιστικού και θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Γνωρίζουμε όλοι πως οι παράκτιες περιοχές αποτελούν βασικούς πόλους έλξης, συνδυάζοντας την ομορφιά του τοπίου και της θάλασσας. Λόγω της στρατηγικής τους θέσης (τις περισσότερες φορές) ανάμεσα στη στεριά και στην θάλασσα ευνοούν την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων , που εκφράζεται κυρίως με την ενίσχυση των τουριστικών υποδομών και την δημιουργία νέων υποδομών μεταφορών.

Τα μεγάλα σχέδια για την αστικοποίηση και την ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών γενικότερα μπορούν να αποτελέσουν απειλή για το περιβάλλον και ειδικά εκείνα τα σχέδια , που εκτελούνται χωρίς επαρκή γνώση της δυναμικής των περιοχών επιταχύνουν συχνά την διάβρωση των ακτών. Επί πλέον ,εξαφανίζονται οι φυσικοί οικότοποι και μειώνεται η βιοποικιλότητα τόσο στις ακτές, όσο και στην θάλασσα .

Η ρύπανση που προέρχεται από την θάλασσα ή από την ξηρά μολύνει το έδαφος και τα αποθέματα πόσιμου νερού. Οι παράκτιες ζώνες συνήθως, αποτελούν επίκεντρα συνεχούς ανταγωνισμού και συγκρούσεων. Η δημογραφική και οικονομική πίεση καθώς και ο εποικισμός ελεύθερων χώρων για δραστηριότητες αναψυχής και τουριστικές δραστηριότητες , βαρύνουν σε μεγάλο βαθμό την χωροταξία.

Επίσης οι παράκτιες περιοχές αποτελούν πεδία συγκέντρωσης, σημαντικής παραγωγής ενέργειας, παραγωγή ενεργειακής ισχύος και για την ψύξη θερμικών ή πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής). Όλες αυτές οι δραστηριότητες έχουν συνέπειες για την περιβαλλοντική ισορροπία.

Τέλος είναι σημαντικό να σημειωθούν τα μέτρα τα οποία αναφέρονται στο κοινωνικό πλαίσιο στήριξης του Νομού.

-Ένα πρώτο μέτρο, αφορά σε αρδευτικά έργα για την αντικατάσταση παλαιότερων, τα οποία δε λειτουργούσαν σε επιθυμητό βαθμό. Έτσι, θα μπορούσε να επέλθει αλλαγή ανεπιθύμητων καλλιεργειών και αύξηση της παραγωγής σε ελλειμματικούς κλάδους.

-Εν συνεχεία, ως προς τα δασικά έργα, περιλαμβάνονται έργα για την προστασία των δασών από πυρκαγιές και ασθένειες, καθώς και αναδασώσεις,

φυτώρια και έργα προστασίας εθνικών δρυμών και αισθητικών δασών.

- Ένα τρίτο μέτρο, αφορά στις ιδιωτικές επενδύσεις, ώστε να δημιουργηθούν θερμοκήπια σύγχρονης τεχνολογίας για παραγωγή κηπευτικών και ανθοκομικών προϊόντων υψηλής ποιότητας, με μειωμένη χρησιμοποίηση φυτοφαρμάκων και με αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας. Με την οργάνωση της παραγωγής, θα αυξηθεί η παραγωγή προϊόντων εκτός εποχής, το εισόδημα των καλλιεργητών και θα μειωθεί η ανεργία.
- Μεταξύ άλλων, στο πρόγραμμα εντάσσεται και ο τομέας της κτηνοτροφίας με οικονομική ενίσχυση συνεταιριστικών οργανώσεων και μεμονωμένων εκτροφέων για τη συστηματική οργάνωση και ανάπτυξη του κλάδου.
- Το τέταρτο μέτρο αναφέρεται σε αναδασμούς και σε έργα αγροτικού εξηλεκτρισμού. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η συγκέντρωση της κατατεταγμένης και διάσπαρτης ιδιοκτησίας, η βελτίωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και η αξιοποίηση των νέων ιδιοκτησιών.
- Ακολουθώς, προτείνονται μέτρα για την ενίσχυση μίας εναλλακτικής μορφής τουρισμού, σε συνδυασμό με τον αγροτικό τομέα, τον αγροτουρισμό. Με αυτόν τον τρόπο, θα επιτευχθεί ενίσχυση του εισοδήματος και συγκράτηση του πληθυσμού των μειονεκτικών περιοχών.
- Το έβδομο μέτρο προωθεί ενέργειες για τις βασικές υποδομές στους ορεινούς όγκους, με στόχο την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας και την άρση της ενδοπεριφερειακής απομόνωσης.²⁶

Με την υλοποίηση των μέτρων που αναφέρονται στο κοινωνικό πλαίσιο στήριξης του Νομού καθώς και την δημιουργία της Εγνατίας οδού και του Λιμένα της Ηγουμενίτσας οπου διευκολύνουν τον τουρισμό και την εμπορική συναλλαγή, οδηγείται ο νομός σε σταδιακή ανάπτυξη τα τελευταία είκοσι χρόνια. Τέλος εκτός των τεχνικών έργων ενισχύει την ανάπτυξη αυτή η γεωργία και κτηνοτροφία του αντίστοιχου τομέα παραγωγής.

²⁶ Θέμα Εισήγησης Το κοινωνικό πλαίσιο Στήριξης με Εισηγητές : 1) Λευκοθέα Βαβλέκα, 2) Σταματίνα Λεμπέση, 3) Ιωάννα Τσαγκάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπόνηση αυτής της εργασίας, αντλήθηκαν από τις πηγές:

ΕΣΥΕ

το Υπουργείο Γεωργίας

Διεύθυνση Αγροτικής Πολιτικής

Τμήμα Στατιστικής

Έκδοση Νομοί της Ελλάδος , ειδική ετήσια έκδοση (Απρίλιος 2000)

AllMediaΕΠΕ.

Νομαρχία Θεσπρωτίας

Ηλεκτρονικές πηγές:

<https://el.wikipedia.org>

<http://www.thesprotia.gr>

<http://www.thesprotia3d.gr/>

